

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk

IENM/BSK-2015/218826

Bijlage(n)

2

Datum 5 november 2015
Betreft Bereikbaarheid Zuid-Nederland

Geachte voorzitter,

Het verbeteren van het vestigingsklimaat van de Brainport Zuidoost-Nederland en Greenport Venlo is een belangrijke opgave uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Zowel dit vestigingsklimaat als een goede bereikbaarheid zijn essentieel om deze regio internationaal te laten concurreren. Een goede bereikbaarheid van de internationale achterlandverbinding van de Mainport Rotterdam, via Brabant en Limburg, naar Duitsland als ook van de as van Utrecht via Eindhoven naar Limburg is hierin cruciaal. Hiervoor zijn in de afgelopen jaren al belangrijke stappen gezet door het optimaal benutten van de infrastructuur en verbeteren van de bereikbaarheid, zoals het verbreden van de Randweg Eindhoven en de A2 Den Bosch-Eindhoven en het waarborgen van de groeimogelijkheden van de luchthaven Eindhoven.

De bereikbaarheid van deze regio moet natuurlijk ook in de toekomst op peil blijven. In 2013 heb ik daarom een startbeslissing genomen voor de verkenning naar de verbreding van de A58. Daarnaast is in 2014 het MIRT-onderzoek Kennisas A2 gestart waarin bekeken wordt welke bereikbaarheidsopgaven op langere termijn op de as van Utrecht via Eindhoven naar knooppunt Het Vonderen en de as van Eindhoven naar Venlo aanwezig zijn.

Daarnaast bleek er na de regionale verkiezingen geen politieke meerderheid te bestaan voor de Ruit Eindhoven. De regio vond dit niet de gewenste oplossing om de bereikbaarheidsproblemen in de Brainport aan te pakken. In juli 2015 heeft uw Kamer via de motie Hoogland c.s. (d.d. 2 juli 2015; 34 000 A, nr. 74), met de constatering dat met het niet doorgaan van de Ruit de mobiliteitsproblemen in deze regio niet zijn opgelost, de provincie Noord-Brabant opgeroepen met gedragen plannen (zowel infrastructuur als Smart Mobility) te komen die de bereikbaarheid van Zuid-Nederland verbeteren. Daarbij heeft uw Kamer ook de regering verzocht om hierover constructief met de regio in gesprek te gaan en daarover terug te melden voor het Notaoverleg MIRT, voorzien voor 23 november 2015.

Met deze brief informeer ik u over de resultaten van het gesprek dat ik met de regio heb gevoerd over de plannen om de bereikbaarheid van Zuid-Nederland te verbeteren. De resultaten van de kwartiermakersfase van het MIRT-onderzoek

Kennisas A2 zijn in de plannen van de regio meegenomen. Op 5 november jl. heb ik daarover in het BO-MIRT met Brabant en Limburg afspraken gemaakt. Daarnaast informeer ik u over de resultaten van de Verkenning InnovA58, een onlosmakelijk deel van de bereikbaarheidsopgave van Zuid-Nederland.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/218826

Omdat er op 6 november 2015 in het kader van het begrotingsdebat een terugkoppeling plaatsvindt door de bestuurders van de provincie Limburg aan Provinciale Staten informeer ik u, in afwijking van de gebruikelijke procedure, nu al over de resultaten van dit onderdeel van het BO-MIRT Brabant en Limburg. De overige besluiten uit dit BO-MIRT zullen worden meegenomen in de reguliere brief die u ten behoeve van het Notaoverleg MIRT op 23 november a.s. spoedig zult ontvangen met daarin de resultaten van alle bestuurlijke overleggen met de regio's.

Adaptieve agenda Bereikbaarheid Zuid-Nederland

Op 2 november jl. heeft de regio haar plannen gepresenteerd met het bidbook "Bereikbaarheid Zuid-Nederland, samen slim robuust". Dit bidbook is als bijlage (bijlage 2) bij deze brief gevoegd. De regio heeft in de afgelopen maanden in een intensief proces met overheden, marktpartijen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties gewerkt aan een maatregelenpakket om uitvoering te geven aan de oproep van de Tweede Kamer. Ik heb grote waardering voor de wijze waarop de regio dit proces heeft aangepakt en het feit dat in korte tijd tot een, door alle betrokken regionale partijen in Brabant en Limburg, gedragen maatregelenpakket is gekomen, dat voorziet voor maatregelen op korte, middellange en lange termijn.

De regio stelt een adaptieve agenda voor. Dat wil zeggen dat, afhankelijk van de resultaten van de eerste stappen en autonome ontwikkelingen, telkens wordt gekeken welke maatregelen nodig en kansrijk zijn. Hiermee kan de regio flexibel inspelen op de nieuwe mogelijkheden van Smart Mobility en ITS (Intelligente Transport Systemen), waarbij innovaties en infrastructurele aanpassingen in samenhang kunnen worden bekeken.

Het uitgangspunt van deze plannen spreekt mij aan: samen, slim en robuust. De regio wil samen met alle partijen, overheden, markt en kennisinstellingen, innovatieve concepten op het gebied van Smart Mobility en ITS op grote schaal gaan toepassen, zowel op het hoofdwegennet als het onderliggend wegennet. De ambitie is om de slimste snelweg van Europa te ontwikkelen, startend op de Brabantcorridor, in samenhang met een slim regionaal netwerk. Deze agenda past bij de ambitie van het Rijk en ik ben graag bereid daaraan mee te doen. Hierbij wordt natuurlijk voortgebouwd op de lessen uit Beter Benutten en Connecting Mobility en de aanpak sluit aan op de transitiepaden van de Routekaart "Beter geïnformeerd op weg". Het voorstel is een grootschalige publiek private samenwerking, welke de geambieerde koploperspositie van Nederland op Smart Mobility echt handen en voeten geeft. De inhoudelijke voorwaarden waaronder Rijk en regio investeren in Smart Mobility wordt gezamenlijk ingevuld op basis van onder andere de ITS-lessen van het programma Beter Benutten. Algemene voorwaarden worden in samenwerking tussen Rijk en regio nog nader uitgewerkt (te denken valt aan kosteneffectiviteit, opschaalbaarheid, innovatiekracht en cofinanciering) evenals de termijn waarop de financiële middelen worden ingezet. De voorgestelde adaptieve aanpak past bij deze innovatie, die moeilijk

voorspelbaar is. Deze agenda geeft inhoud aan mijn ambities op de Smart Corridor Rotterdam – Wenen, om hier de nieuwste toepassingen voor het eerst op grote schaal in de praktijk te brengen.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/218826

Regio Zuidoost-Brabant is potentieel een mooie locatie voor een Living Lab. Bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van automotive (Innovatiecentrale, AutomotiveNL, DITCM, TU/e) samen met groot aandeel regionaal verkeer geeft de mogelijkheid om een geconcentreerde vloot te creëren en de bewoners van de 'slimste regio van Nederland' te betrekken.

Maatregelen

Wat deze aanpak interessant maakt is dat het uiteindelijk doel is dat Smart Mobility en ITS een compleet coöperatief netwerk in Zuid-Nederland vormen. Deze grootschalige aanpak is vernieuwend en nodig om Smart Mobility en ITS uiteindelijk succesvol te kunnen inzetten. De aanpak wordt in stappen gedaan:

- We zijn natuurlijk al begonnen en lopende projecten zoals binnen Beter Benutten zullen worden afgerond en er wordt bekeken wat we hiervan kunnen leren.
- Vanuit het programma Beter Benutten en de ITS-Corridor gaan we van individuele projecten naar een netwerkbenadering. Hierbij gaat het om het slim maken van enkele hoofdwegen en belangrijke stedelijke wegen
- Daarna gaat het om opschaling hiervan naar alle belangrijke wegen in dit gebied en de stedelijke netwerken. Hiermee worden op grotere schaal toepassingen mogelijk zoals platooning van het vrachtverkeer, toeritdosering op snelwegen in relatie tot het stedelijk netwerk, individuele reisadviezen geven en integrale sturing op wegcapaciteit.

De focus zal daarbij komen te liggen op het centraal stellen van de gebruiker/bewoner, die het uiteindelijke succes van Smart Mobility gaat bepalen. Een en ander biedt een mooi perspectief, en zal natuurlijk nog concreet uitgewerkt moeten worden.

Het gebruik van Smart Mobility en ITS heeft kansen maar lost niet alle knelpunten op. Naast de grootschalige uitrol van ITS-toepassingen zijn daarom aanpassingen aan de infrastructuur nodig om de doorstroming te verbeteren en de verkeersveiligheid te vergroten. Daarom wordt in deze regio op een aantal wegen de capaciteit vergroot, in samenhang met innovatie en Smart Mobility.

- De verkenning InnovA58, waarvoor eerder al budget was gereserveerd, heeft geleid tot het vaststellen van het voorkeursalternatief voor twee trajecten op de A58: 2x3 verbreding Eindhoven-Tilburg en 2x3 verbreding St. Annabosch-Galder.
- Bij de aanbesteding van de A58 zal innovatie een belangrijke rol spelen. Het doel is om zoveel mogelijk innovaties in dit project mee te nemen. Het gaat dan om de innovaties op het gebied van:
 - een optimale Life Cycle Costs (LCC) in aanleg en onderhoud;
 - C-ITS en Smart Mobility, in samenhang met het gehele programma Bereikbaarheid Zuid-Nederland;
 - minder milieuhinder en energie neutrale maatregelen;
 - nieuwe innovatieve diensten langs de weg.
- Om de kans van slagen van deze innovaties te vergroten wordt op korte termijn een "Living Lab" ingesteld, waarbij markt en overheid gaan samenwerken om de slagingskansen van innovaties te vergroten.

- Het Rijk zal InnovA58 eerder programmeren. De eerder afgesproken voorfinanciering door de provincie Noord-Brabant is hierdoor niet meer nodig.
- In Zuid Nederland is er na uitvoering van de maatregelen uit het MIRT geen sprake meer van bereikbaarheidsknelpunten conform de definitie uit de SVIR. Toch is er in dit gebied wel het nodige aan de hand. Met name de bijzondere situatie op de A67, met een hoog percentage vrachtverkeer, vraagt aandacht vanuit het oogpunt van veiligheid en betrouwbaarheid. Daarnaast wil de regio het lokale autoverkeer via een op te waarderen N279 zo snel mogelijk over de A67 geleiden. Hieruit blijkt dat hoofd- en onderliggend wegennet onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het starten van een verkenning voor de A67 acht ik daarom wenselijk.
- Het Rijk start daarom in 2016 een verkenning voor de A67 Leenderheide-Zaarderheiken. Het uitgangspunt van deze verkenning is: Smart Mobility waar mogelijk en capaciteitsvergroting waar nodig. Prioriteit voor de uitvoering ligt bij het traject Leenderheide-Asten.
- Met betrekking tot de in- en uitvoegers op de A67 en knooppunt Zaarderheiken wordt budget gereserveerd. Op basis van de resultaten van de verkenning wordt besloten of dit budget in het programma blijft voor deze specifieke maatregelen, dan wel dat deze middelen uit het programma worden gehaald.
- Het uitgangspunt van deze verkenning is: Smart Mobility waar mogelijk, capaciteitsvergroting waar nodig. Prioriteit ligt bij het traject Leenderheide-Asten. Het streven is om te starten met capaciteitsmaatregelen na afronding van de A58 Eindhoven-Tilburg
- Daarnaast start het Rijk twee MIRT onderzoeken, een op korte termijn voor het traject A2 Weert-Noord-Eindhoven, en een op langere termijn voor het traject A2 Batadorp-De Hogt.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/218826

De adaptieve agenda bevat een slimme fasering om de doorstroming te blijven garanderen. Het is immers niet wenselijk alle wegen in dit gebied gelijktijdig aan te pakken.

Governance structuur

Bij het opstellen van een adaptieve agenda behoort een flexibele organisatie-structuur, waarbij voldoende oog is en blijft voor de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het pakket. Daarom heb ik met de regio afgesproken om in 2016 een geschikte governancestructuur op te bouwen, gericht op de gebiedsopgave Zuid-Nederland en passend bij de afspraken die gemaakt zijn; een structuur die licht is, flexibel en efficiënt, en rekening houdt met verantwoordelijkheden van de verschillende partijen.

Afgesproken is dat de mobiliteitsontwikkeling wordt gemonitord, gericht op de effectiviteit van de maatregelen en mogelijk nieuw optredende knelpunten. Rijk en regio kijken naar innovaties voor de korte termijn. Op basis van deze monitoring kunnen Rijk en regio besluiten om de genomen maatregelen binnen het programma anders te prioriteren, te wijzigen of te schrappen (adaptieve aanpak). Deze aanpassingen zijn transparant richting Provinciale Staten, Tweede Kamer en gemeenteraden

In bijlage 1 is het besluit over de bereikbaarheid Zuid-Nederland verder uitgewerkt, inclusief de financiën.

Vervolgproces

Naast de hierboven genoemde afspraken met betrekking tot de adaptieve agenda, governance en financiering zal ik aan Rijkswaterstaat opdracht geven de geïntegreerde planuitwerking en aanbesteding voor InnovA58 te starten. In deze opdracht zal ik opnemen dat innovaties op de gebieden zoals hierboven beschreven, de maximale ruimte en slagingskansen moeten krijgen. Deze aanbesteding is gericht op het starten van de werkzaamheden in 2020. Daarmee wordt de beoogde versnelling gerealiseerd. Voor de A67 zal ik in 2016 een startbeslissing nemen waarmee ik de verkenning naar deze weg zal starten. Deze weg zal in samenhang bekeken worden met de plannen van de regio voor de N279. Deze startbeslissing zal natuurlijk aan uw Kamer worden verstuurd.

Ik ga ervan uit dat met deze afspraken, in combinatie met de maatregelen waarover al eerder overeenstemming was (bv. Beter Benutten), de regio Zuid-Nederland een flinke impuls krijgt. Wij komen hiermee tot een werkwijze die ook in de toekomst slagvaardig met nieuwe uitdagingen om kan gaan.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen

Bijlage 1: Besluiten Bereikbaarheid Zuid-Nederland

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Aanpak:

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/218826

- Rijk en regio zijn overeengekomen om gezamenlijk en daadkrachtig de uitvoering van het programma Bereikbaarheid Zuid-Nederland ter hand te nemen. Dit programma bestaat uit een én-én benadering: Smart Mobility staat voorop, ook is er aandacht voor de aanleg van ontbrekende infrastructuur. Daarbij wordt een adaptieve aanpak gevolgd.
- De mobiliteitsontwikkeling wordt gemonitord, gericht op de effectiviteit van de maatregelen en mogelijk nieuw optredende knelpunten. Rijk en regio kijken naar innovaties voor de korte termijn. Op basis van deze monitoring kunnen Rijk en regio besluiten om de genomen maatregelen binnen het programma anders te prioriteren, te wijzigen of te schrappen (adaptieve aanpak). Deze aanpassingen zijn transparant richting Provinciale Staten, Tweede Kamer en gemeenteraden.
- Bij het opstellen van een adaptief programma behoort een flexibele organisatiestructuur, waarbij voldoende oog is en blijft voor de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het pakket. Rijk en regio komen in dat kader overeen om in het 1^e kwartaal van 2016 een geschikte governancestructuur op te bouwen, gericht op de gebiedsgerichte opgave van Zuid Nederland, passend bij de in het BO-MIRT gemaakte afspraken; een structuur die licht is, flexibel en efficiënt, en rekening houdt met verantwoordelijkheden van de verschillende partijen. Een dergelijke structuur kan niet werken zonder de betrokkenheid van marktpartijen en kennisinstellingen, conform de in de Brainport beproefde 'triple-helix' aanpak.
- Rijk en regio maken begin 2016 ook nadere afspraken over de volgtijdsduur van de maatregelen, het is niet mogelijk en wenselijk alles gelijktijdig aan te pakken.
- Rijk en regio hebben afspraken gemaakt over de programmafinanciering. Bij uitvoering van de adaptieve agenda is het programmabudget leidend. Voor aanvullende investeringsbeslissingen is nieuwe besluitvorming nodig.

Maatregelen

- Rijk, regio, kennisinstellingen en marktpartijen gaan innovatieve concepten op grote schaal toepassen ten aanzien van Smart Mobility en ITS op het hoofdwegennet (A58, A67, A2 en A50), het regionale wegennet en het stedelijke netwerk in Zuid-Nederland.

- Hierbij wordt voortgebouwd op de lessen uit Beter Benutten en Connecting Mobility. Dit geeft invulling aan het Memorandum of Understanding ITS-corridor Rotterdam-Wenen.
- Het traject A58 Tilburg-Breda is onderdeel van de aanpak Smart Mobility en ITS. Regio en bedrijfsleven komen, rond de zomer van 2016, gezamenlijk met een voorstel voor een Smart Mobility / ITS-aanpak. Dit voorstel past binnen het kader van het programma Bereikbaarheid Zuid-Nederland.
- Als resultaat van de verkenning InnovA58 stelt het Rijk het volgende voorkeursalternatief vast: 2x3 verbreding Eindhoven-Tilburg en 2x3 verbreding St. Annabosch-Galder.
- Bij de aanbesteding van de A58 zal innovatie een belangrijke rol spelen. Het doel is om zoveel mogelijk innovaties in dit project mee te nemen. Het gaat dan om de innovaties op het gebied van:
 - een optimale Life Cycle Costs (LCC) in aanleg en onderhoud;
 - C-ITS en Smart Mobility, in samenhang met het gehele programma Bereikbaarheid Zuid-Nederland;
 - minder milieuhinder en energie neutrale maatregelen;
 - nieuwe innovatieve diensten langs de weg.
- Om de kans van slagen van deze innovaties te vergroten wordt op korte termijn een "Living Lab" ingesteld, waarbij markt en overheid gaan samenwerken om de slagingskansen van innovaties te vergroten.
- Het Rijk zal InnovA58 eerder programmeren. De eerder afgesproken voorfinanciering door de provincie Noord-Brabant is hierdoor niet meer nodig.
- Het Rijk zal in 2016 een Startbeslissing nemen voor de verkenning A67 Leenderheide-Zaarderheiken. Het uitgangspunt van deze verkenning is: Smart Mobility waar mogelijk en capaciteitsvergroting waar nodig. Prioriteit voor de uitvoering ligt bij het traject Leenderheide-Asten. Het streven is te starten met capaciteitsmaatregelen na afronding van de A58 Eindhoven-Tilburg (nu gepland 2022/24). Smart Mobility-maatregelen kunnen eerder worden uitgevoerd.
- Met betrekking tot de in- en uitvoegers op de A67 en knooppunt Zaarderheiken wordt budget gereserveerd. Op basis van de resultaten van de verkenning wordt besloten of dit budget in het programma blijft voor deze specifieke maatregelen, dan wel dat deze middelen uit het programma worden gehaald.
- De A2 Eindhoven-knooppunt Het Vonderen wordt meegenomen in de Smart mobility / ITS aanpak. Daarnaast zal het Rijk, als vervolg op het onderzoek Kennisas A2, een nader MIRT-onderzoek uitvoeren naar de mogelijke capaciteitsopgaven voor het traject A2 Weert Noord-Eindhoven. Hierbij wordt ook de mogelijkheid tot een volwaardige verbreding meegenomen.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/218826

- De regio start in 2016 een verkenning naar het ontwikkelen van een robuuste N279. Deze weg blijft 2x1, maar bestaande gelijkvloers kruisingen worden ongelijkvloers gemaakt. Deze verkenning wordt, waar nodig, in samenhang bekeken met de verkenning A67.
- De regionale partijen werken een Bereikbaarheidsakkoord uit voor Zuidoost-Brabant, voor de zomer van 2016, met aandacht voor alle modaliteiten.
- Het Rijk start, indien uit de monitoring blijkt dat dit nodig is, een MIRT-onderzoek naar de robuustheid van de Randweg Eindhoven op de langere termijn.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/218826

Rijk en regio reserveren daarvoor onderstaande budgetten.

Maatregel	Totale kosten	Noord-Brabant	Limburg	Rijk	Markt	Gemeenten
ITS/Smart Mobility (extra, bovenop bestaande middelen): • Netwerk: ◦ Brabantcorridor Breda – Venlo ◦ N279 ◦ A2-zuid Eindhoven – Het Vonderen ◦ A50 Eindhoven – Veghel ◦ A67 Eersel – De Hogt ◦ A2 Den Bosch – Eindhoven • Gebruiker centraal • Samenwerking, organisatie en service • Toepassingen • Kennis, techniek en standaarden	99	25	4	30	40*	
InnovA58: • 2X3 Annabosch-Galder en Tilburg–Eindhoven • Living Lab (innovatie) • Nader onderzoek / marktvraag voor 'de slimste oplossing A58 Breda / Tilburg' (uitgewerkt rond de zomer van 2016)	400			390 ** 10		
A67 Leenderheide – Zaarderheiden: • Leenderheide – Geldrop • Geldrop – Asten • Aanpak in- en uitvoegers • Zaarderheiden	208	55	3	140 10***		

Randweg A2 hoofdrijbaan Batadorp – De Hogt 1x3 (zuidelijke richting)	MIRT Onderzoek						Ministerie van Infrastructuur en Milieu
A2 Weert Noord – Leenderheide	Oplossingsgericht MIRT-onderzoek Kennisas A2						Ons kenmerk IENM/BSK-2015/218826
N279 toekomstbestendig uitvoeren	265	265					
Bereikbaarheidsakkoord	p.m.	p.m.	p.m.				p.m.
Totaal		345	7	400 + 180	40		p.m.

* private investeringen in ITS-voorzieningen ter waarde van 40 miljoen euro (inschatting), zodat een omvangrijk aantal voertuigen met ITS wordt uitgerust.

** voor InnovA58 was al eerder budget op de begroting gereserveerd.

*** Met betrekking tot de in- en uitvoegers op de A67 en knooppunt Zaarderheiken wordt budget gereserveerd. Op basis van de resultaten van de verkenning wordt besloten of dit budget in het programma blijft voor deze specifieke maatregelen, dan wel dat deze middelen uit het programma worden gehaald.